

Процедури за изпълнение на съдебно решение - България

СЪДЪРЖАНИЕ

- 1 Какво означава принудително изпълнение в областта на гражданските и търговските дела?
- 2 Кой орган или кои органи са компетентни да извършват принудително изпълнение?
- 3 При какви условия може да се издаде подлежащ на принудително изпълнение документ или решение?
 - 3.1 Производство
 - 3.2 Основни изисквания
- 4 Цел и естество на принудителните мерки
 - 4.1 Кои видове активи могат да бъдат предмет на принудително изпълнение?
 - 4.2 Какви са последиците от принудителните мерки?
 - 4.3 Какъв е срокът на действие на тези мерки?
- 5 Има ли възможност за обжалване на решението, с което се постановява такава мярка?
- 6 Подлежи ли принудителното изпълнение на ограничения, по-специално във връзка със защитата на длъжника или сроковете?

1 Какво означава принудително изпълнение в областта на гражданските и търговските дела?

Принудителното изпълнение е финалът на съдебния процес. То включва в себе си възможността на ищеца, в чиято полза е постановено съдебното решение да изисква от съответния орган на изпълнение да предприеме всички действия, включени в неговите правомощия и визирани в закона с цел удовлетворяване на вземането му.

За да възникне правото на принудително изпълнение необходимо е да съществува притезание, което да се нуждае от принудително удовлетворяване, тъй като не е доброволно удовлетворено и съответен изпълнителен титул.

Мерки на принудително изпълнение:

- запор на движими вещи,
- възбрана на недвижими имоти,
- опис и оценка на недвижим имот,
- извършване на публична продажба на недвижим имот,
- запор върху банкови сметки на длъжника,
- запор върху МПС,
- въвод във владение,
- принудително отнемане на движими вещи,
- изпълнение върху дялове в търговско дружество,
- изпълнение на задължение за предаване на дете,

- изпълнение върху вещи съпружеска имуществена общност.

2 Кой орган или кои органи са компетентни да извършват принудително изпълнение?

В Република България съдебните изпълнители са:

1. Държавни съдебни изпълнители
2. Частни съдебни изпълнители.

Статутът на частните съдебни изпълнители е уреден в Закона за частното съдебно изпълнение. Според този закон /разпоредбата на чл. 2/ частен съдебен изпълнител е лице, на което държавата възлага принудително изпълнение на частни притезания.

3 При какви условия може да се издаде подлежащ на принудително изпълнение документ или решение?

3.1 Производство

Съгласно чл. 404 ГПК на принудително изпълнение подлежат:

т. 1. - влезлите в сила решения и определения на съдилищата, осъдителните решения на въззивните съдилища, заповедите за изпълнение, съдебно-спогодителните протоколи, решенията и заповедите за изпълнение, които подлежат на или по които е допуснато предварително или незабавно изпълнение, както и решенията на арбитражните съдилища и сключените пред тях спогодби по арбитражни дела,

т. 2. - решенията, актовете и съдебно-спогодителните протоколи на чуждестранните съдилища, които подлежат на изпълнение на територията на Република България без нарочно производство,

т. 3. - решенията, актовете и съдебно-спогодителните протоколи на чуждестранните съдилища, както и решенията на чуждестранните арбитражни съдилища и сключените пред тях спогодби по арбитражни дела, по които е допуснато изпълнение на територията на република България.

Съгласно чл. 405 ГПК за издаването на изпълнителен лист е необходимо да бъде подадена писмена молба, препис от която не се връчва на длъжника.

Според чл. 405, ал. 2 ГПК компетентните съдилища, които се произнасят по тези молби, са следните:

- в случаите на чл. 404, т. 1 ГПК: първоинстанционният съд, който е разглеждал делото или съдът, който е издал заповедта за изпълнение, а когато актът подлежи на незабавно изпълнение - съдът, който е постановил решението или заповедта за изпълнение.
- В случаите на чл. 404, т. 2 и т. 3 ГПК - съдът по допускането на изпълнението.
- По отношение решенията на местните арбитражни съдилища и сключените пред тях спогодби по арбитражни дела - Софийски градски съд.

Разпореждането, с което се уважава или отхвърля молбата за издаване на изпълнителен лист, подлежи на обжалване в двуседмичен срок - чл. 407 ГПК.

За да се издаде изпълнителен лист не е необходимо, съгласно действащата нормативна уредба молбата да е подадена чрез адвокат. Тя може да се подаде лично от лицето или от негов представител /вкл. и адвокат /. Особени изисквания по отношение на молбата за издаване на изпълнителен лист няма.

Разходите за извършване на изпълнителни действия са посочени конкретно в Тарифа за таксите и разноските към Закона за частното съдебно изпълнение, ДВ, бр. 35/2006 г.

3.2 Основни изисквания

За да започне процесът на принудителното изпълнение, необходимо е да се подаде писмена молба от заинтересованата страна до съдебния изпълнител - държавен или частен, с приложен към нея изпълнителен лист или друг акт, подлежащ на изпълнение. В молбата трябва да се посочи изпълнителния способ, който в течение на изпълнителното производство може да бъде променен /чл. 426 ГПК/.

Местната компетентност на съдебния изпълнител е уредена в чл. 427 ГПК.

Съдебният изпълнител е длъжен да изпрати на длъжника покана за доброволно изпълнение на задължението, което длъжникът следва да извърши в двуседмичен срок от получаването ѝ. Поканата съдържа предупреждение, че ако в дадения му срок длъжникът не изпълни задължението си, ще се пристъпи към принудително изпълнение. В поканата се съобщават наложените запори и възбрани, а също така към нея се прилага и копие от подлежащия на изпълнение акт. Едновременно с поканата за доброволно изпълнение до длъжника съдебният изпълнител посочва и деня, в който ще се извърши описът, а когато изпълнението се насочва върху недвижим имот - съдебният изпълнител изпраща писмо до службата по вписванията за налагане на възбрана.

Съдебният изпълнител съставя протокол за всяко предприето или извършено от него действие.

Когато съдебният изпълнител преминава от един начин на изпълнение към друг, той писмено следва да съобщи на длъжника това обстоятелство /чл. 428 от ГПК/.

В случаите когато при започване на принудителното изпълнение длъжникът няма постоянен или настоящ адрес, районният съдия, по искане на взыскателя, назначава особен представител на длъжника /чл. 430 ГПК/.

4 Цел и естество на принудителните мерки

4.1 Кои видове активи могат да бъдат предмет на принудително изпълнение?

Може да се изпълнява по отношение на следното имущество на длъжника:

- движими вещи,
- трудово възнаграждение,
- доходи от недвижим имот, вкл. ренти, наеми и др.,
- банкови сметки,
- недвижими имоти,
- акции и облигации в капитала на търговски дружества,
- вещи - движими и недвижими в режим на съсобственост или на съпругеска общност.

Съгласно чл. 442 ГПК взыскателят може да насочи изпълнението върху всяка вещь или вземане на длъжника.

Според чл. 444 ГПК несеквестрируеми вещи са:

- вещи за обикновено употребление на длъжника и неговото семейство, съгласно одобрен от Министерския съвет списък,
- необходимата храна на длъжника и неговото семейство за един месец, а за земеделските стопани - до нова реколта или равностойността ѝ в други земеделски произведения,
- необходимите горива за отопление, готвене и осветление за три месеца,
- необходимите на длъжника машини и съоръжения за упражняване на занятието или професията му,
- част от земите на длъжника /съотв. до 5 дка лозя и градини и до 30 дка ниви и необходимите за воденето на стопанството машини и инвентар, както и торовете, средствата за растителна защита и семето за посев - за една година;/,
- необходимото количество работен добитък при животновъдите - две глави работен добитък, една крава, пет глави дребен добитък, десет пчелни кошера и домашните птици, както и необходимата храна за изхранването им до нова реколта или до пускането на паша,
- жилището на длъжника, ако е единствено за него и за членовете на семейството му, независимо от това дали длъжникът живее в него . Ако жилището надхвърля жилищните нужди на длъжника и членовете на семейството му, определени с наредба на Министерския съвет, надвишаващата част от него се продава, ако са налице условията по чл. 39, ал. 2 от Закона за собствеността
- предвидените в друг закон вещи и вземания като неподлежащи на принудително изпълнение

4.2 Какви са последиците от принудителните мерки?

Едновременно с поканата за доброволно изпълнение до длъжника съдебният изпълнител посочва и деня, в който ще се извърши описът, а когато изпълнението се насочва върху недвижим имот - съдебният изпълнител изпраща писмо до службата по вписванията за налагане на възбрана.

Запорът върху движима вещь или вземане се налага с извършване на опис.

Действието на запора и възбраната по отношение на длъжника е следното:

От момента на тяхното налагане длъжникът се лишава от правото да се разпорежда с вземането или с вещта /движима или недвижима/ и не може под страх от наказателна отговорност да я изменя, поврежда или унищожава. Тези последици настъпват от момента на получаване от него на призовката за доброволно изпълнение.

Действието на запора и възбраната по отношение на вискателя е следното:

Според чл. 452, ал. 1 ГПК всички извършени от длъжника разпореждания със запорираната вещь или вземане след запора са недействителни спрямо вискателя и присъединилите се кредитори, освен ако приобретателят може да се позове на чл. 78 Закона за собствеността. Текстът на чл. 78 от Закона за собствеността предвижда, че който придобие по възмезден начин владението на движима вещь или на ценна книга на приносител на правно основание, макар и от несобственик, но без да знае това, придобива собствеността, освен когато за прехвърлянето на собствеността върху движимата вещь се изисква нотариален акт или нотариална заверка на подписите. Това правило се прилага и за придобиване на други вещни права върху движима вещь.

Когато изпълнението е насочено върху недвижим имот, недействителността има действие само за извършените след вписване на възбраната разпореждания /чл. 452, ал. 2 ГПК/.

4.3 Какъв е срокът на действие на тези мерки?

Законът не определя период за валидност на тези мерки. Те са предвидени за удовлетворяване вземането на вискателя, поради което са валидни до приключване на изпълнителното производство.

5 Има ли възможност за обжалване на решението, с което се постановява такава мярка?

Защитата в изпълнителния процес е уредена в Глава 39, раздел I и II ГПК.

Изпълнителните действия, включително и мерките за принудително изпълнение могат да бъдат обжалвани от следните лица:

- Вискателят може да обжалва отказа на съдебния изпълнител да извърши исканото изпълнително действие, както и спирането и прекратяването на принудителното изпълнение.
- Длъжникът може да обжалва постановлението, с което съдебният изпълнител му е наложил глоба, насочването на изпълнението върху имущество, което смята за несеквестрируемо, отнемането на движима вещь или отстраняването му от недвижим имот, поради ненадлежно уведомяване от страна на съдебния изпълнител, както и постановлението за разноските.
- Третите лица /извън страните по изпълнението/ могат да обжалват действията на съдебния изпълнител, само когато изпълнението е насочено върху вещи, които в деня на запора, възбраната или предаването, се намират в тяхно владение.
- Въвод във владение на недвижим имот може да се обжалва само от това трето лице, което е било във владение на имота преди предявяване на иска, решението по който се изпълнява /чл. 435 ГПК/.
- При проведена публична продажба постановлението за възлагане може да се обжалва само от лице, внесло задатък до последния ден на продажбата, както и от вискател, участвал като наддавач, без да дължи задатък, както и от длъжника, поради това, че наддаването при публичната продажба не е извършено надлежно или имуществото не е възложено по най-високата предложена цена.

Според чл. 436 от ГПК жалбите се подават в едноседмичен срок от извършване на действието, ако страната е присъствала при извършването му или ако е била призована, а в останалите случаи - от деня на съобщението. Жалбите се подават чрез съдебния изпълнител до окръжния съд по мястото на изпълнението. Съдебният изпълнител при подадена жалба задължително излага мотиви по обжалваното действие.

Тези жалби се разглеждат в закрито заседание, с изключение на жалбите, подадени от трети лица, които се разглеждат в открито заседание с призоваване на всички страни по изпълнителното производство. Срокът за постановяване на решение по тях е едномесечен.

Подадената жалба не спира действията по изпълнението, но съдът може да постанови изпълнителното производство да бъде спряно до произнасяне по оплакванията в жалбата, за което незабавно се уведомява съдебният изпълнител /чл. 438 от ГПК/.

6 Подлежи ли принудителното изпълнение на ограничения, по- специално във връзка със защитата на длъжника или сроковете?

В разпоредбата на чл.432 ГПК са предвидени различните хипотези, в които принудителното изпълнение се спира от съда, по искане на вискателя и по силата на закона.

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Последна актуализация: 25/04/2017